

ABZ Nieuws

ABZ Diervoeding, Jaargang 6 | Nummer 4 | augustus 2018

Maatschap van der Broek levert met weinig aanpassingen VLOG-melk

BEDRIJFSREPORTAGE / PAG 7

Juiste inseminatiegewicht voor jongvee

RUNNVEE / PAG 10

Biggen gaan voor goud met optimale deeltjesgrootte!

VARKENS / PAG 12

Structuur: essentieel voor gezonde vleeskuiken-ouderdieren

PLUIMVEE / PAG 14

Van de directie	2	Structuur: essentieel voor gezonden vleeskuikenouderen	14
Grondstoffenmarkt	3	Wateropnameproblemen bij onbehandelde hennen	16
Cursus en excursiedag Ledenraad	4	Even voorstellen: Rudolf Dantuma	17
Hoger nitraatgehalte in 1e snede	6	ABZ Diervoeding deelt water uit op Land- en Tuinbouwbeurs	
Maatschap van der Broek levert met weinig aanpassingen VLOG-melk	7	Oost-Nederland en veekeuring Noord-Friesland	18
Juiste inseminatiegewicht voor jongvee	10	In memoriam: Frank van Kemenade	19
Biggen gaan voor goud met optimale deeltjesgrootte	12	Agenda	19
		Colofon	19

Van de directie

A tiny country feeds the world

Bovenstaande titel werd gebruikt voor een artikel eind vorig jaar in het vooraanstaande internationale tijdschrift National Geographic. Met dit kleine landje (tiny country) in de titel wordt Nederland bedoeld. Het artikel gaat over de efficiëntie van de Nederlandse landbouw.

Nederland is de tweede exporteur van landbouwproducten van de wereld. Deze beeldspraak is mooi, maar ook misleidend. Je zou hieruit kunnen opmaken dat vanuit Nederland een groot deel van de wereld gevoed wordt. Dit is zeker niet het geval. We exporteren wel veel landbouwproducten, maar ten opzichte van de wereldbehoefte aan voedsel is het beperkt. In de beeldspraak van de tweede exporteur ter wereld wordt ook bijvoorbeeld de bloemenexport meegenomen. Goed voor ons dat we deze leidende positie in bloemen hebben, maar niet relevant vanuit het perspectief van de voedselvoorziening.

Voor wat betreft de voedselvoorziening ligt Nederland centraal in het verstedelijkte gebied in de driehoek London, Parijs, Berlijn. In dit gebied spelen wij zeker een belangrijke rol in de voedselketen. Vanuit Nederland zijn wij hier met onze veehouderijsectoren een belangrijke producent van dierlijke eiwitten (melk, vlees en eieren).

Terug naar het artikel: Waarom wordt er een artikel geschreven wat in het bijzonder ingaat op de Nederlandse situatie? Het antwoord is dat de innovatiekracht van de agrarische sector in Nederland ons een wereldwijde voorsprong geeft in het inrichten van een circulaire, efficiënte landbouw. Om de groeiende wereldbevolking in de toekomst te kunnen voorzien van hoogwaardig, veilig voedsel met in achtneming van de beschikbare natuurlijke bronnen wordt er naar Nederland gekeken. Vanuit de gehele wereld is er respect voor de efficiëntie die wij behalen. Helaas merkt de Nederlandse veehouder weinig van deze internationale waardering. Dichter bij huis wordt de Nederlandse veehouderij vaak vanuit een negatief perspectief in de (social) media neergezet.

Het artikel gaat onder andere in op de belangrijke rol van de Wageningen Universiteit en de verschillende kennisinstituten rondom de universiteit. ABZ Diervoeding heeft zowel met de universiteit als de andere kennisinstituten goed contact en werkt vaak samen met hen in PPS-en (Publiek Private Samenwerkingen) om nieuwe kennis op maatschappelijke thema's te ontwikkelen. Onze proefvoederfabriek in Leusden speelt hierin een mooie rol. Wij zijn producent van voeders die gebruikt worden in voedingsproeven voor landbouwhuisdieren. Naast de proeven voor ons eigen bedrijf, maken wij proefvoerders voor derden. Deze specialisatie brengt ons een netwerk van onderzoekers die ons bedrijf goed kennen.

ABZ Diervoeding draagt graag bij om de Nederlandse veehouderij een beter imago te geven bij de burger en consument. Doet u mee aan een initiatief om boer en burger te verbinden? Wij hebben een promo-aanhanger waarmee wij graag bij u een standje inrichten om te vertellen over het belang van goede voeding voor uw dieren en welke grondstofstromen wij hiervoor gebruiken.

Interesse?

Wilt u het artikel 'A tiny country feeds the world' zelf ook lezen. Neem dan contact op met één van onze specialisten of stuur een mailtje naar info@abzdiervoeding.nl. U kunt langs deze weg ook informeren naar onze bijdrage aan een burgerevenement op uw boerenerf.

Marcel Roordink,
algemeen directeur

Grondstoffenmarkt

Droogte zorgt voor kleinere oogsten, een grotere vraag vanuit vooral de melkveehouderij en dus zeer fors stijgende prijzen van granen en bijproducten.

Granen

De tarwe- en gerstmarkt worden gedomineerd door droogte. In Rusland wordt een tarweoogst van bijna 20 miljoen ton kleiner voorspeld dan in 2017, in Europa een 15 miljoen ton kleiner. In Europa zijn vooral de oogsten in de Benelux, Duitsland, Polen, UK & Ierland en Scandinavië een stuk kleiner door grote droogte. Frankrijk heeft wel redelijk voldoende water gehad en heeft een gemiddelde oogst. In korte tijd zien we stijgingen van rond de € 50,- per ton. Verkopers zien de prijzen elke dag oplopen en zijn dus zeer terughoudend met verkopen, terwijl er wel een behoorlijke vraag zit. Dit jaagt de prijs extra hard aan.

Maïs staat er in het Zwarte Zee gebied en de USA goed op, in Brazilië en Noordwest-Europa vallen de oogsten naar schatting erg tegen. Vooral in onze buurlanden Duitsland en België staat de maïs er slecht op. Daarnaast wordt er door de grote vraag vanuit de melkveehouderij waarschijnlijk een groot aantal hectares geoogst als snijmaïs in plaats van korrelmaïs. Maïs rekent zowel goed in varkens- en pluimveevoeders in verband met de duurder gerst en tarwe, als in melkveevoeders vanwege de slechte verwachte snijmaïsoogst. Dit zorgt ervoor dat Noordwest-Europa een grote importbehoefte heeft en dit alleen vanuit het Zwarte Zee gebied ingevuld kan worden, omdat Europa 25% importheffing heeft gezet op USA maïs en in Brazilië de oogsten slecht zijn. Deze grote vraag overtreft het grotere aanbod en prijzen lopen in het Zwarte Zee gebied nagenoeg dagelijks op.

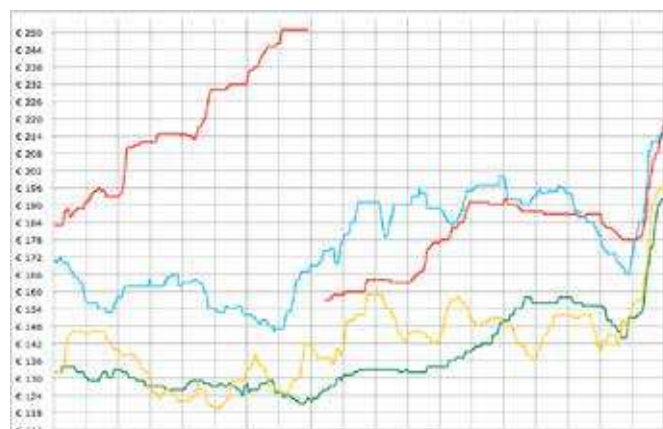
Eiwitten

Soja is het (enige) product dat afgelopen twee maanden dalende tot stabiele prijzen heeft laten zien en ten opzichte van alle andere artikelen inmiddels behoorlijk goedkoop is te noemen. De oogstverwachtingen in de USA zijn goed en de voorraden ruim, doordat China vanwege de handelsoorlog de USA ontwijkt. Wel is komende winter de balans in Zuid-Amerika krap en gaat soja vooral in Europa erg goed rekenen in de formulatie. De bodem lijkt dus bereikt. We zien een relatief dure rapenschrootmarkt ten opzichte van soja, omdat de oogsten in Duitsland van koolzaad tegenvallen. De zonnepitschrootmarkt is vast gestemd, omdat China meer zonnepitschroot koopt in de Oekraïne ter vervanging van USA sojabonen.

Bijproducten

Alle bijproducten gaan hard in prijs omhoog. In Duitsland, Ierland, UK en Scandinavië oogsten de melkveehouders veel minder ruwvoer en verwacht de mengvoederindustrie een stijgende vraag naar krachtvoer met bijproducten als palm, sojahullen, pulp, maïsgluten en tarwegries. We zien al deze grondstoffen de afgelopen weken zo rond de 40 tot 50 euro per ton in prijs oplopen. Het aanbod sojahullen was afgelopen maanden wat ruimer, omdat Argentinië gedurende de oogstperiode wat meer heeft gecrusht. Vanaf augustus tot april ziet het aanbod er echter krap uit, vanwege de hele slechte sojaoogst in Argentinië afgelopen voorjaar en dus een lagere crush komende maanden. Het Duitse pulp aanbod nieuwe oogst lijkt kleiner te worden vanwege de droogte en is potentieel te klein ten opzichte van de grote vraag.

Grafiek 1: Dagprijontwikkeling bijproducten vanaf 1-1-2017

Wouter Hazeleger, inkoper

06 5244 7443 ■ w.hazeleger@abzdiervoeding.nl

Cursus en excursiedag Ledenraad

Wij zijn als Ledenraad nu zo'n twee jaar onderweg. Binnen de groep was er behoefte aan informatie over onze positie binnen de organisatie, verder leek het ons goed om elkaar in de zomer ook een keer informeel te ontmoeten en wilden we een keer een fabriek bezoeken. Naar goed ABZ gebruik hebben we deze aspecten heel efficiënt in één dag gecombineerd.

Cursus NCR-code

We startten de dag om 10 uur in Hotel Waanders in Staphorst, mooi aan de snelweg, dichtbij het eerste excursie adres. Albert Verhoef en Rolf Robbe hebben ons in een kleine twee uur meegenomen door de belangrijkste zaken uit de NCR-code. Deze code bevat regels die transparantie en kwaliteit van bestuur van coöperaties moeten vergroten. Hiermee is voor ons helder gemaakt wat onze rol is binnen ABZ Diervoeding, en ook wat niet. Tot slot is geïnventariseerd waar wij op willen letten komend jaar. Naar voren kwam onder meer informatievoorziening vanuit bestuur, risicoanalyse van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen, benchmark resultaat en kwetsbaarheid van het bestuur.

Excursie melkveebedrijf Van den Pol

Na een vlotte lunch vertrokken we rond 13.00 uur naar het melkveebedrijf van de familie Van den Pol. Marcel Roordink en Rens van Dobbenburgh sloten zich ook aan bij de groep. De bus reed een afrit te ver door, waardoor we een half uurtje extra konden genieten van het mooie Drentse landschap met gezellige dorpjes. Aangekomen in Ruinerwold werden we gastvrij ontvangen door de familie en een vertegenwoordiger van A-Ware. Peter van den Pol is ongeveer 15 jaar geleden vrijwillig vanuit Nijkerk naar Drenthe verplaatst om zijn bedrijf te kunnen ontwikkelen. Hier heeft hij nu de beschikking over een mooie grote huiskavel, nieuwe gebouwen, veel toekomstperspectief en een mogelijke opvolger. De reden van ons bezoek aan dit bedrijf was de deelname aan het duurzame en transparante zuivelconcept van Albert Heijn en Royal A-ware.

Een mooi voorbeeld van een vanuit de klant aangestuurde keten met veel extra eisen, maar ook met een duidelijke meerprijs voor de veehouder. Peter is er erg enthousiast over en is gemotiveerd samen met ABZ Diervoeding met de voorwaarden aan de slag gegaan. De koeien gaan de wei weer in, er wordt VLOG gevoerd en het ruwvoer moet tenminste 70% uit (kuil)gras bestaan. Verder zijn er voorwaarden rond jongvee, huisvesting en grondbewerking. Tot slot keken we natuurlijk ook even rond op het keurige bedrijf voordat we weer in de bus stapten naar Stroobos.

Rondleiding locatie Stroobos

Aangekomen in Stroobos zijn we in twee groepen rondgeleid door de fabriek. De productie is sinds de overname in 2014 gestegen van 58.000 naar 90.000 ton. Er wordt op dit moment volop geïnvesteerd om verdere groei mogelijk te maken en de fabriek aan te passen aan moderne eisen. We kregen een goede indruk van het productieproces van mengvoer en van de mooie locatie in het noorden van het land.

Wat later dan gepland vertrokken we weer per bus naar Staphorst waar we de dag afsloten met een gezamenlijk diner. Een geslaagde dag waar we het nuttige en het aangename goed hebben weten te combineren.

Ben Apeldoorn, vicevoorzitter Ledenraad

Hoger nitraatgehalte in 1e snede

Gemiddeld zit er in de voorjaarskuilen van 2018 3,9 gram nitraat per kg droge stof, terwijl het langjarig gemiddelde 2,6 gram nitraat per kg droge stof bedraagt. Er zijn graskuilen met meer dan 10 gram nitraat per kg droge stof. Vooral wanneer zo'n graskuil enkelvoudig wordt gevoerd, kan nitraat in de koe een gevaar vormen.

Snel gegroeid gras

De 1e snede dit jaar is vanaf ongeveer 8 april gaan groeien en ongeveer 8 mei geoogst. De korte tijd tussen toediening van de drijf- en kunstmest, start van de grasgroei en maaien beïnvloedt het nitraatgehalte. Vooral in snel gegroeid gras kunnen nitraatgehaltenes oplopen.

Nitraatvergiftiging

Bij nitraatvergiftiging wordt in de pens nitraat gereduceerd tot nitriet en vervolgens ammoniak. Bij opname van nitriet in het bloed wordt Hemoglobine geblokkeerd om zuurstof te transporteren. Dit werkt heel direct, zodat wanneer nitriet verdwenen is het zuurstoftransport direct weer toeneemt. Nitraatvergiftiging kan dus plotseling optreden waarbij dieren sterven door ademnood. De kans hierop is echter klein, omdat een dier niet snel de toxische grens overschrijdt door de bijvoeding met andere producten.

Nitraat in vers gras

Er wordt veel gewaarschuwd voor nitraatvergiftiging als koeien weer worden geweid op snel gegroeid gras na de droogte. Er is voor het weidende vee inderdaad een lastige situatie als in augustus ook nog een flinke drijfmestgift is toegediend. Bij beweiding is de opnamesnelheid echter veel lager. Het nitraat zit nog netjes verpakt in de celinhoud en komt trager vrij dan nitraat uit ingekuuld gras.

Belangrijk:

- Bij een gemengd rantsoen is de kans op nitraatvergiftiging klein. Houd 10 gram nitraat per kg droge stof in het basisrantsoen als bovengrens.

- Binnen een graskuil kan er variatie zijn in het nitraatgehalte (lasagnekuil bijvoorbeeld). Houd daar rekening mee en laat eventueel een eiwitrijke laag extra onderzoeken.
- Bij een onstabiele graskuil kan het nitraatgehalte nog veranderen.
- Bij een actieve pensfermentatie wordt er minder snel nitriet gevormd. Voer dus een hoog gehalte WPKH per kg droge stof bij een rantsoen met een hoog nitraatgehalte. Als de bijgevoerde snijmaïs een laag zetmeelgehalte heeft, is het risico op nitraatvergiftiging hoger.
- Gemalen gerst past erg goed, omdat extra zetmeel goed fermenteerbaar moet zijn in de pens. Voer de hoeveelheid gerst op tot 2 – 3 kg indien mogelijk.

	2018	2017
Droge stof (%)	44,5	45,4
VEM	934	944
NDF (g/kg ds)	473	454
Suiker (g/kg ds)	88	101
Ruw eiwit (g/kg ds)	168	163
Ruw eiwit totaal (g/kg ds)	184	178
Nitraat (g/kg ds)	3,9	2,5

Isak van Engelen, productmanager rundveehouderij
06 2125 8720 ■ i.engelen@abzdiervoeding.nl

Maatschap van der Broek levert met weinig aanpas- singen VLOG-melk

In het dorpje Luddeweer, midden in het Groningse aardbeevingsgebied, grazen de koeien van Gerad en Renneke van der Broek dag en nacht. De tevreden en rustige dieren zijn bijna allemaal een kruisling en verkeren in een erg goede conditie. Ze vreten jaarlijks dan ook bijna 2.000 kg droge stof aan vers gras.

De boerderij was ooit van de opa van Gerad, later van een oom. Omdat die geen opvolger had, konden Gerad en Renneke (beiden 51) 19 jaar geleden de boerderij met 18 koeien overnemen. "Het was geen gespreid bedje. We zijn met bijna niks begonnen en hebben het zelf helemaal opgebouwd." Steeds als de mogelijkheid zich voordeed, kochten ze melkquotum bij. Nu leveren ze ongeveer 700.000 kg per jaar. Sinds vorig jaar hebben ze een maatschap met hun 22-jarige zoon Ronald.

Om de portemonnee aan te vullen, hebben ze allen nevenwerkzaamheden elders. Ronald werkt bij twee loonbedrijven en Gerad en Renneke werken voor de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Slochteren. Ze houden toezicht op een kudde Herefords en een kudde Blaarkoppen en doen diverse onderhoudswerkzaamheden.

De boerderij ligt net boven het grondwaterpeil. Vanwege de bijzondere grondsoort – de ondergrond is veen, de bovengrond zo'n 40 cm klei – herstelt de grond na droogte snel. Het bedrijf heeft 35 ha eigen grond en huurt 9 ha, allemaal grasland.

Gerad: "De grond heeft een hoog stikstof leverend vermogen; dicht bij huis met NLV 250, verderop iets lager. Het is blijvend grasland met een grasmat van misschien wel 30 of 40 jaar oud."

Driewegkruising

Indertijd begonnen Gerad en Renneke met Holstein-Frisian. Die hebben ze gekruist met Fleckvieh, daarna met Noors roodbont of Brown Swiss, vervolgens weer terug naar Fleckvieh of Holstein, afhankelijk van het type koe. Gerad: "Inkruisen is één van de beste beslissingen geweest. Kruislingen kunnen vergeleken met Holsteinkoeien veel beter tegen een groter aandeel gras. Bovendien is met Fleckvieh de vruchtbaarheid goed en kalft een Fleckviehvaars heel gemakkelijk af. We hebben dan ook heel weinig kalversterfte. Een koe waar we geen nakomelingen van willen houden, insemineren we met een Belgische blauwe."

Ze melken nu 80 koeien en hebben 35 stuks jongvee en zijn niet gekort voor de fosfaatrechten. "Op de peildatum hadden we toevallig net heel veel jongvee", vertelt Renneke. "Daardoor kunnen we nu deze 80 koeien melken. We zijn aardig in balans, al hebben we eigenlijk nog iets te veel jongvee. Ik moet nog leren om strenger te selecteren."

Momenteel wordt er een nieuwe melkstal gebouwd vóór de bestaande stal. De oude 2x5 melkstal maakt plaats voor 4 à 5 ligboxen en 10 vreetplaatsen. "De nieuwe melkstal is een 2x10, dus een verdubbeling, met iets meer automatisering en iets meer arbeidsgemak. En vooral tijdsbesparing", zegt Gerad tevreden. "Het melken duurde net even te lang. Straks scheelt het per keer een uur. Omdat we dag en nacht weiden, hebben we bewust niet voor een melkrobot gekozen."

Rollend jaargemiddelde maatschap Van der Broek

Kg melk (365 dagen)	8825 kg
% vet	4,45%
% eiwit	3,62%

VLOG-melk

Eind 2016 stapten ze vanwege de melkprijs over naar Royal A-ware en sinds een halfjaar doen ze mee aan het nieuwe Albert Heijn concept voor een duurzame en transparante keten voor zuivelproducten. Ze ontvangen daarvoor een premie boven op de A-ware melkprijs. Ze leveren nu VLOG-melk. Omdat ze al vrijwel non-GMO voerden en het bedrijf er verder ook al aardig op ingericht was, vallen de extra kosten mee. Aan de eis van grondgebondenheid, een bezettingsgraad van 2,5 GVE per ha en een productie van maximaal 18.000 kg melk per hectare voldoen ze met gemak. Vanaf volgend jaar gaat het jongvee ook de wei in.

Voer

In de tijd van opa was Sikma Veevoerders al de voerleverancier van het bedrijf en dat bleef zo tot de fusie met ABZ Diervoeding. Gerad en Renneke gingen mee met vertegenwoordiger Jan Venema, met wie het dankzij diens no-nonsense mentaliteit goed klikte. Maar ze waarderen nu ook de verfrissende inbreng van zijn opvolger Harrik Hofman.

Het bedrijf is zelfvoorzienend in ruwvoer. Ze voeren vrijwel alleen gras, met een beetje bierborstel voor de rust in de pens. Ze kuilen het gras in als lasagnekuil voor een constante kwaliteit kuilvoer. Gerad: "Als je geen of weinig maïs wilt voeren, moet je geen spinaziekuil hebben. We wachten wat langer met maaien, zodat je niet alleen blad hebt, maar ook stengel. Dat lukt hier ook redelijk gauw omdat we oud grasland hebben." In het voor- en najaar krijgen de koeien een beetje maïs om het ureumgehalte onder controle te krijgen. Dit najaar gaat Gerad ook weer maïs met voederbieten voeren. Zomers vindt hij het daarvoor te warm en de voersnelheid te laag.

De melkkoeien krijgen meel met mineralen over het rantsoen, de droge koeien krijgen extra mineralen via lik-emmers. Op dit moment is de R-brok Van der Broek NGMO aangepast aan het hoge eiwitgehalte van het gras. Een pasgeboren kalf blijft een dag bij de moeder voor de biest. Daarna staat het twee weken in een eenlinghokje, waar het koemelk krijgt en al een klein beetje Juniormuesli van ABZ Diervoeding en een beetje hooi. Daarna komt het in de groepshuisvesting.

"Zeker nu met de fosfaatrechten moet elke beslissing economisch rendabel zijn"

Streng

Gerad en Renneke zijn trots op hun veestapel en de goedlopende weidegang. De gemiddelde leeftijd van de koeien is 5 jaar, bij afvoer 6,5 jaar. "Je moet streng zijn in wat je aanhoudt. Zeker nu met de fosfaatrechten moet elke beslissing economisch rendabel zijn", vindt Renneke. "Daarom doen we nu eerder een kalfje weg dan een goede oude koe. Dat is wel moeilijk als fokkerij een beetje je hobby is. Je kunt nu geen bijzonder kalfje meer aanhouden voor het plezier. Zo gaat de romantiek er wel een beetje af."

Harrik Hofman, specialist runderveehouderij
06 8213 1637 ▪ h.hofman@abzdiervoeding.nl

Juiste inseminatiegewicht voor jongvee

De landelijk gemiddelde afkalfleefijd van vaarzen is al jaren ongeveer 26 maanden. Doelstelling met de Actief Junior aanpak van ABZ Diervoeding is een gemiddelde afkalfleefijd van 24 maanden. Er zijn zelfs veehouders die een afkalfleefijd van ruim onder de 24 maanden realiseren. Maar wordt er wel geïnsemineerd bij het juiste inseminatiegewicht?

Bijdrage van jongvee aan de fosfaatproductie

Op veel bedrijven is in de afgelopen jaren een enorme slag gemaakt met het reduceren van de bijdrage van jongvee aan de fosfaatproductie. Dit is voor veel bedrijven goed gelukt zonder in te leveren op de kilogrammen melkproductie per jaar. Meer melk per kg fosfaat kan door minder jongvee aan te houden, maar ook door de afkalfleefijd te verlagen.

Gavin Staley

Begin juli organiseerde Diamond V een studiemiddag voor ons rundveeteam met als spreker Gavin Staley die voor dit bedrijf werkzaam is. Gavin Staley heeft in de USA op grote melkveebedrijven studie gemaakt van de relatie tussen opfok van jongvee, afkalfleefijd vaarzen en melkproductie als vaars en op latere leeftijd. Hierbij bleek dat vaarzen die vóór de 24 maanden kalven vaak onder gemiddeld presteren in de eerste lactatie, maar zelfs ook in de latere lactaties minder productief zijn.

Melkproductie

Oorzaak volgens Staley is dat veel dieren nog niet voldoende volwassen zijn als ze aan de lactatie beginnen. Hierdoor hebben ze nog veel eiwit en energie nodig voor groei die ze niet in melkproductie kunnen steken. 1 kg groei gedurende lactatie kost 7 kg melk. Daarbij geeft onvoldoende ontwikkeling ook onvoldoende voeropnamecapaciteit.

Inseminatiegewicht

Vaarzen moeten voor het afkalven 95% van hun volwassen gewicht bereikt hebben om niet teveel gedurende de eerste lactatie te hoeven bijgroeien. Om dit te bereiken moeten ze geïnsemineerd worden op 55% van het volwassen gewicht. Omdat de meeste veehouders hun dieren niet regelmatig wegen, hebben we hier als ABZ Diervoeding een norm voor in de vorm

van hoogtemaat van 130 centimeter. Gevaar hierbij is wel dat de hoogtemaat en het gewicht geen parallel verloop hebben. Dus let goed op of het dier wel voldoende 'zwaar' gebouwd is op moment dat de 130 centimeter is bereikt.

Eerste 4 maanden

De afkalfleefijd verlagen zonder derving van melkopbrengst betekent dus dat het jongvee harder moet groeien. De eerste 4 maanden zijn hierin ook volgens Staley cruciaal. Dieren die na 4 maanden onder het groeischema zitten, halen dit later in de opfok niet meer in en zullen gemiddeld ook minder melk produceren.

Rekenvoorbeeld

Wil je de vaarzen gemiddeld op 24 maanden laten kalven dan moet er uiterlijk vanaf 14 maanden geïnsemineerd worden. Als het volwassen gewicht 650 kg is, dan is het gewenste gewicht bij 14 maanden 358 kg (55%). Dit vraagt gemiddeld om ruim 730 gram groei tot 14 maanden. Om de afkalfleefijd te verlagen naar 23 maanden moet de gemiddelde groei naar 787 gram tot 13 maanden. Dit is 57 gram meer en voor veel bedrijven een serieuze uitdaging, maar zeker mogelijk.

Graag helpen we u om voor uw bedrijf de ideale afkalfleefijd te bepalen en serieus te werken aan het verlagen van afkalfleefijd zonder negatieve effecten op uw melkproductie.

Jan Rozeboom, nutritionist

033 422 1517 ■ j.rozeboom@abzdiervoeding.nl

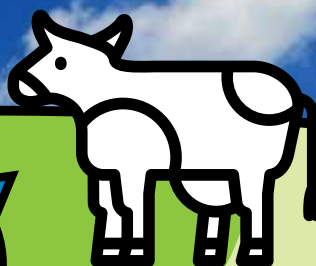

Actiefoto's met gastspreker Gavin Staley

ABZRundvee

Flexibel in VLOG

Op elk
moment,
voor elke
boer

ABZ Diervoeding kan op iedere werkdag een uitgebreid assortiment NGMO-voeders leveren op elke locatie in Nederland. Wij hebben veel kennis en ervaring in huis om de rantsoenen aan te passen op het produceren van VLOG-melk. Dit is belangrijk om de hogere vergoeding voor de melk om te zetten in het hoogste voersaldo per koe per dag.

Interesse? www.abzdiervoeding.nl/rundvee/flexibel-in-vlog-voeders **ABZ** / dat loont

Biggen gaan voor goud met optimale deeltjesgrootte!

Het is van belang dat bij gespeende biggen gefocust wordt op de ontwikkeling van een gezond maag- en darmstelsel. Door het aanbieden van de juiste fractie grove delen, wordt bij gespeende biggen de ontwikkeling van een gezond maag- en darmstelsel gestimuleerd. Bij vleesvarkens resulteert dit in een betere voerefficiënte, waardoor een lagere voederconversie behaald kan worden.

Het veranderen van de deeltjesgrootte(verhouding) van grondstoffen in varkensvoer, aangepast op de fysiologische behoefte van een dier, maakt een optimale benutting van voedingsstoffen mogelijk. ABZ Diervoeding streeft naar het behalen van scherpere voederconversies met behoud van maag- en darmgezondheid bij vleesvarkens, door middel van het aanpassen van de deeltjesgrootte van grondstoffen in het voer. Gedurende een periode van twintig weken zijn wij: Marc Meulepas, Janneke Sonnemans en Geert van Staalduin, allen vierdejaarsstudenten aan de opleiding Dier- en Veehouderij aan de HAS Hogeschool te 's-Hertogenbosch, bezig geweest met een onderzoek betreft de optimale deeltjesgrootte van varkensvoer. De onderzoeksvraag hierbij was: "Wat is de optimale deeltjesgrootteverhouding in varkensvoer ter optimalisatie van de voederconversie met behoud van maag- en darmgezondheid?". Het doel van dit onderzoek is het geven van een aanbeveling aan ABZ Diervoeding betreft de optimale deeltjesgrootte(verhouding) in varkensvoer en hoe dit bereikt kan worden binnen de productielocaties.

Praktijkproef

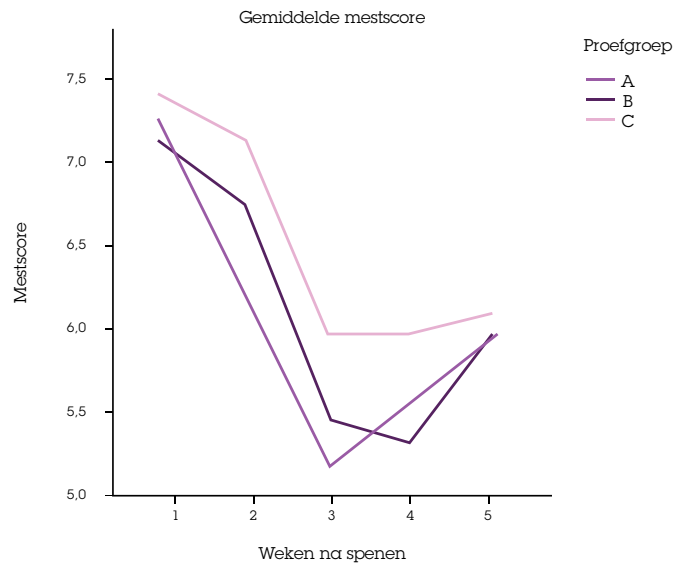
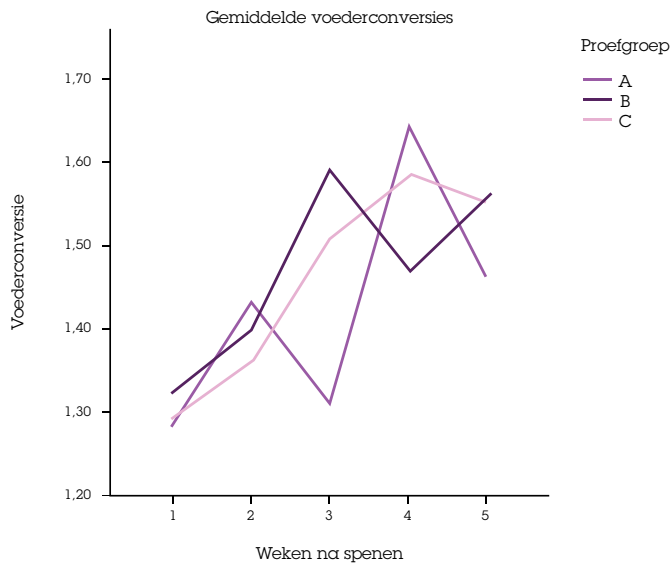
Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is gedurende vijf weken een praktijkproef uitgevoerd. Wegens de praktische haalbaarheid is deze proef beperkt gebleven tot een praktijkproef bij speenbiggen. In totaal hebben er 528 biggen, verdeeld over vijf weekgroepen, meegedaan in de proef. De biggen in de proef zijn allen afkomstig van Topigs 20 en/of TopigsNorsvin 70 zeugen gekruist met een PIC408 beer, welke zijn ingedeeld in drie gelijke proefgroepen. De gespeende biggen hadden een gemiddelde speenleeftijd van 30,2 dagen en een gemiddeld speengewicht van 7,9 kilogram.

Gedurende de eerste twee weken van deze praktijkproef is speenvoer verstrekt, waarna abrupt overgeschakeld is op het biggenvoer. De speenbiggen zijn gevoerd met drie verschillende proefvoerders (A, B en C), allen met een verschillend aandeel fijne (<500) en grove delen (>1400 μm). Wekelijks zijn de biggen op hokniveau gewogen, is de mest gescoord en is het resterende proefvoer terug gewogen (acht herhalingen per proefvoer). Hiernaast zijn veterinaire behandelingen en uitval bijgehouden.

Onderzoekresultaten

Uit de onderzoekresultaten blijkt dat een grotere fractie kleine delen leidt tot een verbetering van de voederconversie, gedurende de eerste vijf weken na spenen. Geconcludeerd wordt dat speenbiggen, gevoerd met proefvoeder A (grootste fractie fijne delen, <500 μm), een significant betere voederconversie behaalden dan speenbiggen gevoerd met proefvoerders B en C. De deeltjesgrootteverhouding van de verschillende proefvoerders blijkt niet significant van invloed te zijn op de dagelijkse voeropname en groei. Verder is aangetoond dat een hoger aandeel grove delen (>1400 μm) leidt tot een betere maag- en darmgezondheid, afgeleid uit mestconsistentie en uitval. Geconcludeerd kan worden dat speenbiggen, gevoerd met proefvoeder C (grootste fractie grove delen), significant hogere mestscores behaalden dan proefvoerders A en B.

De significant betere voederconversie, behaald door de biggen gevoerd met proefvoeder A (met het grootste aandeel fijne delen), kan verklaard worden door de vergroting van het oppervlak van de nutriënten waar verteringsenzymen contact mee kunnen maken. Volgens beschikbare literatuur, zorgt een fijnere deeltjesgrootte van de verschillende grondstoffen in het voer voor een negatief effect op de gezondheid van de maag en het darmkanaal van gespeende biggen.

Proefvoeder C, met het laagste aandeel fijne delen en het hoogste aandeel grove delen, kan gezien worden als minst risicovolle voer op het gebied van maag- en darmgezondheid. Dit kan vanuit de literatuur toegeschreven worden aan een vertraagde passage van het voer door de maag van het varken. Hiernaast bevordert grof gemalen voer de microbiële activiteit, wat zorgt voor een verlaging van de pH en creëert het een extra barrière tegen *Salmonella* spp., *Coli* en andere gramnegatieve bacteriën.

Op basis van het uitgevoerde praktijkonderzoek is een aanbeveling opgesteld gericht op prestaties en op gezondheid. Gefocust op de prestaties van speenbiggen wordt aanbevolen de volgende verhouding aan te houden: 85% <500 µm, 10% 500-1000 µm, 2,5% 1000-1400 µm en 2,5% >1400 µm. Daarentegen, wanneer gefocust wordt op maag- en darmgezondheid van speenbiggen wordt aanbevolen de volgende verhouding aan te houden: 50% <500 µm, 30% 500-1000 µm, 5% 1000-1400 µm en 15% >1400 µm. Het optimum voor een betere voederconversie met behoud van maag- en darmgezondheid, ligt tussen beide voeders.

Het onderzoek heeft veel nieuwe inzichten geboden aan ABZ Diervoeding wat betreft de optimale deeltjesgrootte, wat het voor hen mogelijk maakt om zichzelf te onderscheiden op het gebied van gezondheid en efficiënte varkensvoeders.

Wilt u ook voor goud gaan met uw biggen?

Neem dan contact op met één van de varkensspecialisten van ABZ Diervoeding!

Met vriendelijke groet,

Marc Meulepas, Janneke Sonnemans en Geert van Staalduinen

Structuur: essentieel voor gezonde vleeskuikenouderdieren

Pluimvee heeft een efficiënt en compact maagdarmkanaal. Uit een evolutionair oogpunt is dat gunstig, hoe minder gewicht je met je mee draagt hoe minder energie vliegen kost. Onze hedendaagse vleeskuikenouderdieren hebben nog altijd het maagdarmkanaal van vroegere vogels. Dit resulteert in een specifiek maagdarmkanaal met eigen behoefte voor een optimale ontwikkeling en onderhoud.

Maagdarmkanaal

Na inname van het voer door de bek, zal het enige tijd verblijven in de krop. Deze verblijftijd past zich aan op het type pluimvee en eetpatroon. Zo blijft het voer voor een langere periode in de krop van vleeskuikenouderdieren in vergelijking met vleeskuikens. Onder invloed van de juiste pH (tussen de 5 en de 6) zal hier al een stukje voorvertering plaatsvinden. Vervolgens produceren klieren in de kliermaag zoutzuur en enzymen om het voer 'chemisch' af te breken. De mechanische afbraak vindt daarna plaats in de spiermaag. Door kneedbewegingen schuren grove en/of hardere deeltjes tegen elkaar aan. Dit moet resulteren in kleinere deeltjes en losgemaakte voedingsstoffen die vervolgens in de dunne darm door het lichaam kan worden opgenomen. Aan het einde van de dunne darm hebben vogels nog twee caeca (blindedarmen). Hier worden zouten en water uit het maagdarmkanaal opgenomen en nog onverteerde koolhydraten worden samen met urinezuur afgebroken door microflora tot ammoniak en vluchtige vetzuren.

“Aan het einde van de dunne darm hebben vogels nog twee caeca (blindedarmen).”

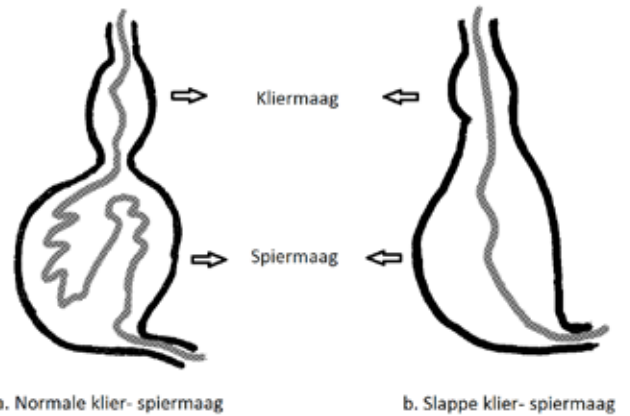
Voerstructuur

Voerstructuur wordt gekarakteriseerd door de deeltjesgrootte, de verdeling van de deeltjesgrootte en de voervorm (pellets of meel). Gedurende de laatste jaren is voerstructuur een belangrijk thema in onderzoek van voeding en functionaliteit van voedingsstoffen in pluimvee. Het basisprincipe van voerstructuur is dat het de spiermaag stimuleert en daarmee een positieve uitwerking heeft op de peristaltiek, de verteringstijd en de opname van nutriënten. Wanneer pluimvee grove deeltjes in het voer wordt ontzegt, kan dit resulteren in een verslapping van klier- en spiermaag. Deze verslapping door het ontbreken van grove deeltjes is gemakkelijk te zien: de overgang van kliermaag naar spiermaag is helemaal verdwenen. In plaats van twee zichtbaar afzonderlijke organen is het als het ware een buis geworden. Het mag dus duidelijk zijn dat de functie van de klier- en spiermaag door het ontbreken van grove deeltjes behoorlijk is afgenomen. De verblijftijd in de kliermaag is te kort om zuren en enzymen goed hun werk te laten doen en de spiermaag kan geen krachtige kneedbewegingen meer maken. Het voer zal dus onvoldoende voorbereid al in de dunne darm komen, waardoor ook de opname van nutriënten afneemt. Daarnaast is ook de neuro-endocrine werking van de spiermaag vermindert, zoals de signalering van verzadigdheid. Dit heeft een negatieve uitwerking op verenpikgedrag. Zeker in de vleeskuikenouderdierensector is het gevoel van verzadiging extra belangrijk. Daarnaast heeft onderzoek uitgewezen dat de eet tijd langer is bij grof voer. Het gedrag van vleeskuikenouderdieren wordt hierdoor positief beïnvloed. Langer eten resulteert in minder stereotype object pikken en minder verenpikken.

Homogeniteit

Naast een grove structuur is de distributie van deeltjesgrootte en de homogeniteit van het voer voor vleeskuikenouderdieren belangrijk. Vitaminen en mineralen zitten vaak in een heel

fijne deeltjesfractie. Dit mag niet in onbalans zijn. Een voer met vooral een grove en fijne fractie zonder middendeeltjesfractie werkt selectief eten in de hand. Om te voorkomen dat de uniformiteit van het koppel ontregelt is, dient een voer voor vleeskuikenouderdieren een juiste verdeling te hebben in deeltjesgrootte. Dit wordt gemonitord door middel van zeefanalyses. Door een zeefstoren te gebruiken met verschillende zeven kan de verdeling van deeltjes bepaald worden. Als het voer niet de gewenste verdeling van deeltjesgrootte bevat, dan kan er met onze fabrieksinstellingen op geanticipeerd worden. Zo zorgen we ervoor dat we altijd de gewenste structuur kunnen leveren aan onze vleeskuikenouderdieren.

Passage van voer door een gezonde klier- en spiermaag (a) en een slappe klier- en spiermaag (b) door de afwezigheid van grove deeltjes

Emily Frehen, nutritionist
040 238 0777 ▪ e.frehen@abzdiervoeding.nl

Wateropnameproblemen bij onbehandelde hennen

Inmiddels heeft (bijna) iedere legpluimveehouder in Nederland wel één of meerdere koppels onbehandelde leg-hennen in de stal gehad. Heel veel van deze koppels zijn goed verlopen, maar in een aantal gevallen zijn er toch ook wel wat strubbelingen geweest. Eén van de problemen die we in de praktijk zijn tegen gekomen, zijn problemen met wateropname. De oorzaak hiervan is dat onbehandelde hennen in veel gevallen een andere manier van drinken hebben. Waar een behandelde hen ook met de punt van de snavel kan drinken en het water dan in de snavel loopt, kan een onbehandelde hen alleen met de zijkant van de snavel drinken.

Dit probleem kan heel fruikend ontstaan. Aan het beeld van de koppel is dan in eerste instantie weinig te zien, omdat vrijwel alle hennen wel wat drinken. Een aantal hennen krijgt in een dergelijk geval net te weinig water binnen en begint langzaam achter te blijven. Dit resulteert in het niet in productie komen van deze dieren en zij belanden uiteindelijk in een soort vegetatieve toestand. Deze hennen blijven dan boven op het systeem zitten en worden bang. Op het moment dat er even ruimte komt, springen ze naar beneden om even wat te drinken en te eten, maar vaak worden ze ook dan weer veel te snel weggejaagd door goede hennen. Bijkomend probleem met dit soort koppels is dat dit probleem in eerste instantie niet eens opvalt. Doordat ze vaak ook extra met water knoeien, valt het niet op dat het werkelijke effectieve watergebruik te laag ligt. Dit resulteert soms in een (te) lage voeropname waardoor een op papier een normale water/voerverhouding ontstaat. Dit kan je extra op het verkeerde been zetten.

Belangrijke aandachtspunten

Bij onbehandelde hennen zijn een aantal punten van belang om de wateropname goed te laten verlopen:

- De watervoorziening in de opfok en de leg moeten goed met elkaar overeenkomen. Vanaf 15 weken mag de hoogte van nippels gelijk zijn aan de hoogte van dwe nippels in de legstal. Als er in de legstal geen open water of lekbakjes zijn, moeten deze er in de opfok eigenlijk ook niet zijn.
- De ideale hoogte van de nippels kan voor onbehandelde hennen wat lager liggen dan bij behandelde. Dit komt doordat onbehandelde hennen veel met de zijkant van de snavel drinken. De meeste fabrikanten van volière systemen zitten rond de 48 cm hoogte. Voor een aantal hennen kan dat aan de hoge kant zijn. Dit is op te lossen door hier en daar een verhoging aan te brengen op het plateau onder de nippels, bijvoorbeeld door een (gasbeton)blok te plaatsen.
- Wel of geen lekbakjes blijft een discussie. Met lekbakjes zal het probleem met verdroging kleiner zijn, omdat moeilijk drinkende hennen daar dan makkelijk opneembaar water kunnen vinden. Voorwaarde is wel dat deze bakjes zo geplaatst zijn dat ze schoon blijven. Als dat niet het geval is, zal het risico op Coli en mycotoxine toenemen. Wel zien we in stallen met lekschaaltjes duidelijk minder vermorsing van water.
- Bij 360 graden nippels zal een hen die met de zijkant van de snavel drinkt makkelijker water op kunnen nemen.
- Zet de waterdruk wat hoger, maar niet te hoog, want dan zal de tegendruk van het water de nippel weer sneller dicht drukken en juist minder water gaan geven voor moeilijk drinkende hennen.

“Kijken naar wat de koppel doet, blijft het allerbelangrijkste!”

Kijken naar wat de koppel doet, blijft het allerbelangrijkste! Zie je hennen die haastig langs de nippels rennen en overal even tegen de nippels tikken, dan is de kans groot dat er een probleem aan het ontstaan is. Als in dat geval de bovenstaande oplossingen niet kunnen of werken is er nog de mogelijkheid om wat open drinkwater te maken. Bijvoorbeeld door kuiken-drinkbakjes aan de nippellijn te bevestigen.

Probeer ervoor te zorgen dat het doorgroeien van de snavels tot een minimum beperkt wordt. Wees niet te zuinig met pikstenen. Mochten gasbetonblokken en/ of Picksteinen te hard gaan, plaats er dan gerust ook eens een paar kalkzandsteenblokken tussen. Ook daar wordt op gepikt en geven veel slijtage aan de snavel.

Evert Bos, specialist pluimveehouderij
06 2125 8718 ■ e.bos@abzdiervoeding.nl

Even voorstellen

Rudolf Dantuma is 30 juli jl. begonnen als nutritionist pluimvee. Rudolf is 28 jaar en woont in Wageningen. Hij heeft de HBO opleiding Dier- en veehouderij op de Van Hall Larenstein in Wageningen afgerond. Daarnaast heeft hij de master opleiding diervoeding gevolgd, waarbij hij zich voornamelijk heeft gericht op pluimveevoeding en mengvoedertechnologie. Hij heeft onder meer stage gelopen bij Schothorst Feed Research in Lelystad en zijn afstudeeropdracht gedaan bij ABZ Diervoeding. Tevens heeft hij de afgelopen jaren al meerdere werkzaamheden verricht voor onze afdeling Nutritie & Innovatie.

Wij wensen Rudolf veel succes in zijn nieuwe job!

ABZ Diervoeding deelt water uit op Land- en Tuinbouwbeurs Oost-Nederland en veekeuring Noord-Friesland

Wilt u ook de kwaliteit van uw drinkwater laten onderzoeken door ABZ Diervoeding? Vraag dan uw rundveespecialist een monster te nemen op uw bedrijf.

Het weer zat enorm mee afgelopen 26, 27 en 28 juni. Met een plus in de bezoekersaantallen hebben bijna 25.000 vooruitstrevende boeren en andere belangstellenden de tijd genomen om in grote getale naar de vakbeurs in Rijssen te komen. Ook op zaterdag 27 augustus was er veel deelname van zowel jonge dieren als koeien op de veekeuring in Wouterswoude.

Waterkwaliteit

Op de beurs en tijdens de veekeuring vroeg ABZ Diervoeding aandacht voor de kwaliteit van het drinkwater. Bezoekers kregen een flesje fris ABZ-water en we zijn een actie gestart om water in de stal te testen op microbiële verontreinigingen. Bij meerdere bedrijven zijn monsters genomen die zijn onderzocht. De eerste uitslagen van de watertesten zijn binnen en inderdaad blijken waterleidingen microbiel aanslag te kunnen hebben. Actie is dan gewenst om de waterleiding schoon te maken. Matige waterkwaliteit is immers niet goed voor de gezondheid en productie. Vervuiling werkt negatief op de voeropname en voervertering.

In memoriam

Dinsdag 17 juli 2018 bereikte ons het droevige bericht dat onze collega **Frank van Kemenade** is overleden.

Frank is jarenlang bij ons een zeer bevolgen rundveespecialist in Zuid-Nederland geweest. Wij verliezen in Frank een zeer gewaardeerde collega met een warm hart voor zijn klanten en zijn werk. We zullen Frank zijn enthousiasme en betrokkenheid enorm missen.

In overleg met de familie hebben we hiernaast de gedenkttekst geplaatst.

Ter herinnering aan

Frank van Kemenade

★ Eindhoven, 18-6-1954
† Vessem, 17-7-2018

Frank legde voor zichzelf en anderen de lat erg hoog. Hij was vrij perfectionistisch, hield van orde, netheid en regeltjes. Dat gaf hem rust en houvast. Door zijn warme en sociale houding wist hij anderen voor zich te winnen. Iets waarvan hij zichzelf niet altijd bewust was.

Hij wilde graag krachtig en zelfstandig overkomen, terwijl hij ook grote behoefte had aan vertrouwen en erkenning van anderen. Zeker in de laatste fase van zijn leven heeft hij meerdere malen aangegeven hoe fijn hij het vond dat hij veel mensen om zich heen had. Zo was hij blij verrast door de liefdevolle zorg die hij in de afgelopen maanden heeft ontvangen. Ook de warme belangstelling van zijn klanten was voor hem zeer emotioneel.

Familie, vrienden en collega's, enorm bedankt voor alles wat jullie voor Frank betekend hebben. Jullie aanwezigheid en belangstelling bij het afscheid van Frank betekent veel voor ons.

Familie van Kemenade, Gerry.

Agenda

ABZ Relatiedag pluimvee- en varkenshouders
3 oktober 2018

Nationaal Geiten Event 2018
29 september 2018

RMV Hardenberg 2018
30 oktober t/m 1 november 2018

ABZ Jongerenbijeenkomst
21 november 2018

RMV Gorinchem
27 t/m 29 november 2018

Noord-Nederlandse Landbouwbeurs Leeuwarden
12 t/m 15 december 2018

Noteer deze datums alvast in uw agenda. De uitnodigingen volgen te zijner tijd.

Colofon

Aansprakelijkheid

Bij de samenstelling van deze nieuwsbrief is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor schade van welke aard dan ook, die een gevolg is van handelingen of beslissingen gebaseerd op informatie uit deze nieuwsbrief, aanvaardt ABZ Diervoeding geen enkele aansprakelijkheid.

Opzegging

Wilt u onze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een e-mail naar **nieuws@abzdiervoeding.nl** of geef dit telefonisch door op één van onze kantoren.

Eindredactie

Jolande Baselmans en Gerrie van de Poll,
nieuws@abzdiervoeding.nl. De eerst volgende ABZ Nieuws verschijnt in oktober 2018.

Verkoop en advisering

Algemeen

Front Office Nijkerk
033 422 1510
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Eindhoven
040 238 0777
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Stroobos
051 235 1281
bestelling@abzdiervoeding.nl

Rundveehouderij

Roel van Ee (Verkoopmanager)
regio Midden, Oost en Zuid
06 2126 6227
r.ee@abzdiervoeding.nl

Frank Pol (Verkoopmanager)
regio Noord
06 8233 0681
f.pol@abzdiervoeding.nl

Geiten- en schapehouderij

Erik Koldenhof (Specialist)
06 5235 8459
e.koldenhof@abzdiervoeding.nl

Varkenshouderij

Hans Gerrits (Verkoopmanager)
06 5154 1814
h.gerrits@abzdiervoeding.nl

Legpluimveehouderij

Jeroen Doornhof (Verkoopmanager)
06 5262 2335
j.doornhof@abzdiervoeding.nl

Vleespluimveehouderij

Cor van Dijk (Commercieel directeur)
06 2126 6226
c.dijk@abzdiervoeding.nl

Hans Wagenaars (Key accountmanager)
06 5314 5770
h.wagenaars@abzdiervoeding.nl

Enkelvoudige grondstoffen

Gijsbert Willigenburg (in- en verkoop)
033 422 1512
grondstoffen@abzdiervoeding.nl

ABZ Diervoeding

Groei met de ABZ formule

dichtbij
dier

dichtbij
boer met
het juiste
voer

voor
het beste
resultaat

ABZ / dat loont

Volg ons op Social media:

